

SİRKÜLER (2012-26)**KONU: BİREYSEL EMEKLİLİK KANUNU (BES)**

Bilindiği üzere, 29.06.2012 tarih ve 28338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” la bireysel emeklilik sisteminde köklü değişiklikler yapıldı.

Sirkülerimizin konusunu, 01.01.2013 yılından itibaren yürürlüğe girecek olan Bireysel Emeklilik Sisteminde yapılan değişiklikler ve uygulamaya yönelik açıklamalar oluşturmaktadır.

Mevcut Bireysel Emeklilik Sisteminde (BES) Yürürlükteki Uygulama:

Bireysel emeklilik ve diğer şahıs sigortalarına ödenen katkı paylarına (prim) ait belgeler;

Çalışılan işyerine verilerek aylık ücret bordrosunda bireysel emeklilik sistemine ödenen primlerin %10’u şahıs sigortalarına ödenen primlerin ise % 5’i gelir vergisi matrahından düşülmekte bu şekilde hesaplanan fark kişinin ücretine ilave edilerek yine kişiye ödenmekteydi.(Bu uygulamaya 1 Ocak 2013 tarihine kadar devam edilecek.)

Ya da söz konusu prim ödemelerine ilişkin belgeler çalışılan işyerine verilmeyerek, ödenen primler, birden fazla işyerinden ücret alınması ve yıllık beyanname verilmesi durumunda yukarıdaki oranlar dikkate alınarak ücret geliri için yıllık olarak verilen beyanname indirimi konusu yapılmaktaydı.

01.01.2013 Tarihinden İtibaren Bireysel Emeklilik Sistemi Uygulaması:

Bireysel emeklilik ve diğer şahıs sigortalarına ödenen katkı paylarına (prim) ait belgelerin çalışılan işyerine verilerek aylık ücret bordrosunda gelir vergisi matrahından düşülmesi uygulamasına son verilmektedir. Bunun yerine sadece Bireysel emeklilik hesabına yapılan prim ödemelerine **devlet katkısı** uygulaması yürürlüğe girecektir. Bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının **%25’lik bölümü devlet tarafından ödenecektir**. Kişiler tarafından bireysel emeklilik sisteminden çıkılması durumunda belli şartlara göre devlet katkı payı dahil tutar geri alınabilecektir.

Diğer şahıs sigortalarına ödenen katkı paylarına (prim) ait belgelerin işyerine verilmesi uygulamasına son verildiğinden söz konusu primlerin %15’i belli kurallar dâhilinde birden fazla işyerinden ücret alınması ve yıllık beyanname verilmesi durumunda yıllık olarak verilen beyanname indirimi konusu yapılabilecektir. Bu uygulamadan bireysel emeklilik primleri çıkarılmış, şahıs sigortalarına ödenen primlerinin beyanname üzerinden indirilme oranı %5’ten %15’e yükseltilmiştir.

6327 KANUNUNLA YAPILAN DÜZENLEMELER:

1. Bireysel emeklilik sisteminden ayrılanlara yapılan ödemelerde uygulanan istisnaya son verilmiştir. 6327 kanununun 3.maddesine göre GVK’nın 22. maddesinde yapılan değişiklikle, 29 Ağustos 2012 tarihinden itibaren bireysel emeklilik sisteminden ayrılanlara yapılan ödemelerde uygulanan istisnaya son verilmiş olup, söz konusu düzenleme, 29 Ağustos 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Önceki uygulamaya göre sistemden ayrılanlara yapılan ödemeler üzerinden yapılan vergi kesintisinde ayrılış şekli dikkate alınmaktaydı. Örneğin, sistemden maluliyet nedeniyle çıkan kişiye ödenen 1000 TL’nin %25 TL’lik kısmı istisna kapsamında değerlendirilerek 750 TL üzerinden vergi kesintisi yapılmıyordu. Keyfiyet nedeniyle ayrılanlara istisna uygulanmıyordu.

2. Bireysel emeklilik ve diğer şahıs sigortalarından ayrılanlara anapara dahil tutar üzerinden yapılan ödemeler üzerinden yapılan gelir vergisi kesintisi uygulaması kaldırılmıştır. 6327 kanununun 6.maddesine göre GVK'nın 75 maddesinde yapılan değişiklikle, Bireysel emeklilik ve diğer şahıs sigortalarından ayrılanlara yapılan ödemelerde sadece getiriler üzerinden vergi kesintisi yapılacaktır. Bu düzenleme, 29 Ağustos 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.

3. 29.Haziran 2012 tarihinden önce sisteminden ayrılanlardan anapara üzerinden yapılan gelir vergisi kesintisi iade edilecektir.

Kanun Geçici 1.maddesinde yapılan düzenlemeye göre, 7 Ekim 2001 tarihinden sonra, 29 Haziran 2012 tarihinden önce bireysel emeklilik sisteminden ayrılanlardan anapara ve gelir toplamı üzerinden yapılan gelir vergisi kesintisinin anaparaya isabet eden kısmı iade edilecektir. İade için 29 Ağustos 2012 tarihinden itibaren bir yıl içinde vergi dairelerine başvurulması ve konuyla ilgili açılan davalardan ve dava haklarından feragat edilmesi gerekmektedir. Bu düzenleme, 29 Ağustos 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir. (83 Sıra No.lu Gelir Vergisi Sirküleri)

4. Bireysel emeklilik sisteminin teşvikinde doğrudan devlet katkısı yöntemine geçilmektedir. Kanununun 29.maddesinde yapılan düzenlemeye göre, 01.01.2013 tarihinden itibaren Bireysel Emeklilik hesabına yatırılan **her katkı payı (İşveren tarafından ödenenler hariç) için %25 oranında devlet katkısı yapılacaktır.** Devlet Katkısı'nın üst limiti Aylık Brüt Asgari Ücretin %25'i kadar olacak.

Yapılan düzenlemelere göre;

- İşveren tarafından ödenenler hariç, katılımcı adına bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının %25'ine karşılık gelen tutar, Devlet katkısı olarak hesaplanacak ve Devlet bütçesine konulan ödenekten ilgili hesaba ödenecek,

- Devlet katkısı, katkı payı ödemelerinden ayrı olarak takip edilecek ve Müsteşarlıkça belirlenen yatırım araçlarında yatırıma yönlendirilecek,

- Katılımcılardan;

a) En az 3 yıl sistemde kalanlar Devlet katkısı ve getirilerinin **%15'ine,**

b) En az 6 yıl sistemde kalanlar Devlet katkısı ve getirilerinin **%35'i**

c) En az 10 yıl sistemde kalanlar Devlet katkısı ve getirilerinin **%60'ına,**

d) Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat veya malûliyet nedeniyle ayrılanlar Devlet katkısı ve getirilerinin **tamamına,** hak kazanacaklar,

- Devlet katkısı ve getirilerinden hak kazanılan tutarlar sistemden ayrılma veya emeklilik durumunda katılımcıya ödenecektir.

5. İşverenler tarafından bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı payları vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilecek.

Kanun'un 4 üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun İndirilecek Giderler başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yapılan değişikliğe göre, işverenler tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen ve vergi matrahının tespitinde dikkate alınan katkı paylarının toplamı, ödemenin yapıldığı ayda elde edilen **ücretin % 15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını** aşmayacaktır.

6. 01.01.2013 tarihinden geçerli olmak üzere bireysel emeklilik sistemine göre ödenen katkı paylarının **ücret gelir vergisi matrahından indirilmesi uygulamasına son verilmektedir.**

Kanunun 5.maddesine göre GVK'nın 63 maddesinin 3.fıkrasında yapılan değişiklikle, bireysel emeklilik sistemine göre ödenen katkı paylarının ücret gelir vergisi matrahından indirilmesi uygulamasına son verilmiş olup, bu düzenleme, 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

7. 01.01.2013 tarihinden geçerli olmak bireysel emeklilik sistemine göre ödenen katkı paylarının yıllık beyanname üzerinden indirilebilmesi uygulamasına son verilmektedir.

Gelir Vergisi kanununun 63. ve 89. maddesinde yapılan düzenlemeyle aynı kanununun 85. Maddesi kapsamında Yıllık Vergisi beyanname veren mükelleflerin bireysel emeklilik sistemine göre ödenen katkı paylarının yıllık beyanname üzerinden indirilebilmesi uygulamasına son verilmiştir. Yeni düzenlemeye göre verilen beyanname üzerinden sadece şahıs sigortası primleri indirilebilecek.(GVK. 63/3) Bu düzenleme, 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Emsal ÖZCAN
Yeminli Mali Müşavir